

DE DISCIPLINA

KMk 152

ECCLESIASTICA

R 681, 25.

SEV GVBERNATIONIS EC-

25.

CLESIASTICÆ LEGITIMA

FORMA, IN VNGARICA NATIONE

cis & vltra Tibiscum, ex verbo Dei petita, & conformi

cum veterum recentiorumq; in Ecclesia doctorum cons

titutionibus, ad vitam & mores ministrorum regendos,

atq; ad decentem ordinatamq; in Ecclesia functionem,

ac ad tuendam pietatem & honestatem composita,

consilio. & opera Georgij Gönci Pastoris Eccle-

siae Debreciensis &c. Anno Christi

M. D. LXXVII.

1. Corinb. 14.

*Omnia honestè, decenter & ordine ad adificationem
fiant inter vos.*

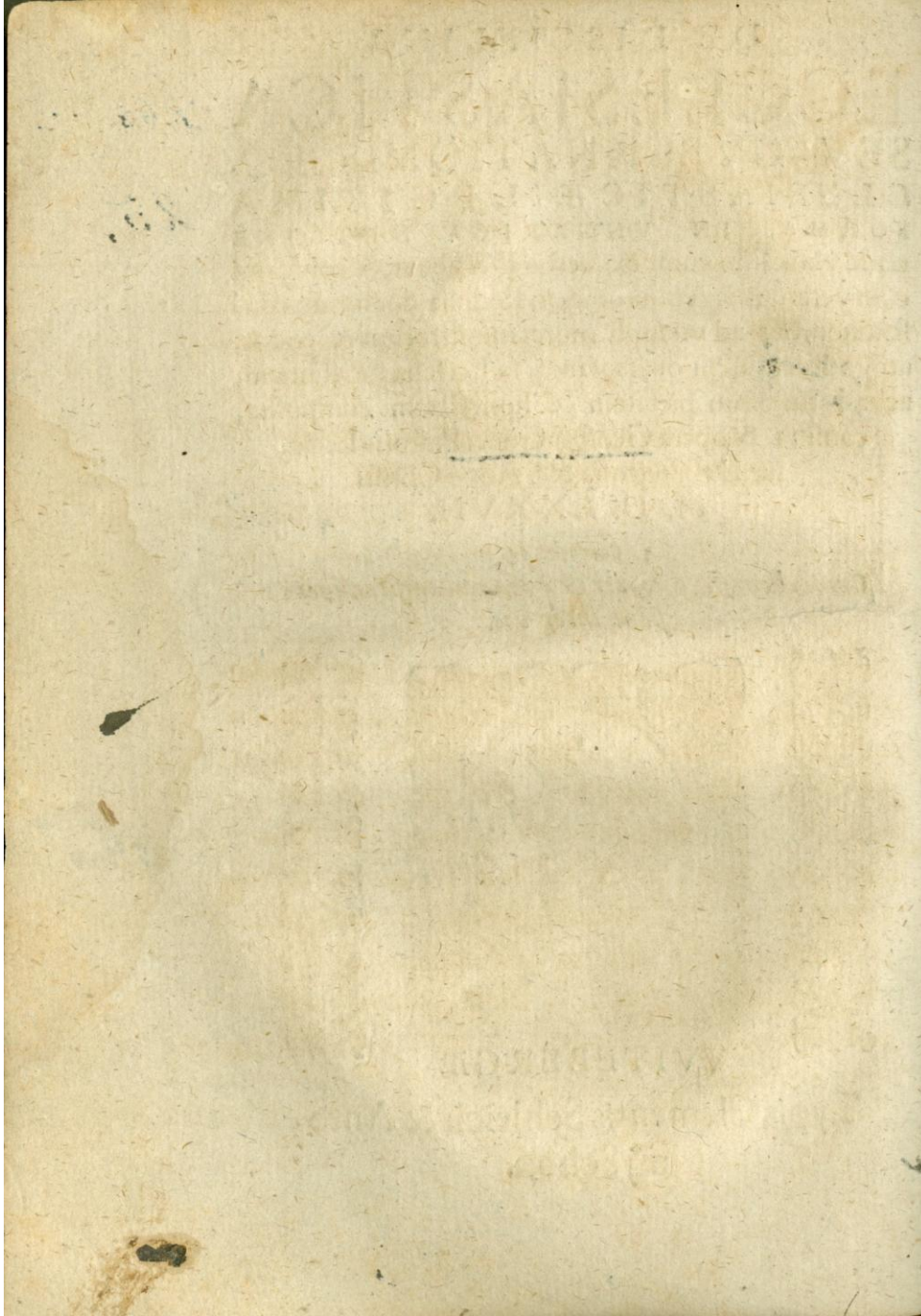
VVITEBERGÆ

Typis Clementis Schleich & Anto-
nij Schön,

DEBRECENI REP. FÜGŐDIA

KÖNYVTÁRA

PIIS ET CANDIDIS
LECTORIBVS SALVTEM
ET OFFICII COMMEN-
DATIONEM.

Quam necessaria sit disciplina in omnibus
hominum ordinibus & vitæ ac functio-
nis generibus, vsus rerum quotidianus
optimus testis est. Cum enim ipsa sit ve-
lut certa quædam regula & norma, ad
quam omnia dicta & facta, mores item & vniuersa vi-
ta exigi debeant: Nihil sane absq; ea in quolibet vitæ
ac vocationis genere, laudabiliter ac salutariter confici-
potest. Nam hæc etiam causa est, cur Diuus Paulus
ministros Ecclesiæ grauiter ad decentem & ordinatam
in Ecclesia functionem hortetur. Itaq; vt de vsitatis
politice disciplinæ partibus taceam, operæ precium esse
iudicavi, si de rationibus Ecclesiasticæ gubernationis
pauca quædam dixerò, & causas nostri instituti in con-
ficiendo hoc libello, & articulorum nostrarum Ecclesia-
rum publicatione ostendero. Vocamus itaq; discipli-
nam Ecclesiasticam, talem legitimæ gubernationis seu
constitutionis formam, quæ auctoritate Seniorum ex
verbo Dei petita & sancita est, ad vitam & mores mi-
nistro

ministrorum regendos, vt omnia recto ordine in Ecclesia
constituantur ad tuendam pietatem & honestatem. Hu-
ius duas constituimus partes: Primam dicimus esse gu-
bernationem seu institutionem certis præceptis ac regu-
lus comprehensam, quarum aliæ, mentes ministrorum in-
formant, affectus, mores & voluntates regunt, aliæ ve-
rò linguam, gestus & facta gubernant: Secundam ve-
rò partem ponimus esse correctionem seu castigationem,
qua Seniores Ecclesiarum, quibus hoc ius & officium
ab Ecclesiis demandatum & commissum est, eos coër-
cent, ac pro meritis puniunt, qui violata disciplina Eccle-
siastica, pietatem & honestatem lædunt, & suis peruer-
sis moribus & factis iniquis toti Ecclesie nocent.
Vtrunq; nostræ Ecclesie quantum quidem fieri potuit
in hisce articulis, breui compendio complexæ sunt. Ca-
nones enim sequentes ex scripturæ sacræ fontibus de-
prompti, clarè proponunt; quid ex officio suo ministros
Ecclesiarum facere & omittere oporteat, & quam pœ-
nam daturi sint si aberrauerint. Ne quis igitur nos
omni disciplina Ecclesiastica solutos, atq; proprijs affe-
ctibus impulsos viuere, causari possit, & nostras Ec-
clesias Cyclosum more absq; vllis certis præceptis & ca-
nonibus gubernari, falso contendat: Articulos hos pu-
blicare ideo volumus, vt omnibus pijs testatum facere-
mus, nos ex verbo Dei, omnem officij nostri rationem,
gubernationis legitimæ formam, mores ac pietatem hau-
sisse,

fisse, & cum Orthodoxa Ecclesia in omnibus admini-
strationis nostræ partibus palam consentire. Ha-
bent nostræ Ecclesiæ certas diœceses suis Senioribus cū
legitima gubernatione iuxta articulos subiectas. Sunt
in illis certi deniq; gradus & ordines ministrorum di-
stincti, qui omnes data fide & dextra, cœlestis doctrinæ
veritatem ac puritatem suis in locis fideliter proponunt,
& pacem Ecclesiæ publicam pari animo ac studio tuen-
tur. Cæterum nostræ Ecclesiæ non recipiunt nec ad-
mittunt peregrinos & Nouitios absq; literis, quas vetu-
sti Canones *ὄψαλμα* appellat, quibus testimonium fer-
tur de moribus, de studijs, de vitæ antea actæ rationibus
& profectu vnius cuiusq;: Neq; novos ministros assu-
munt vel promouent absq; publico Seniorum & reliquo-
rum Pastorum suffragio ac testimonio. Sed primùm
omnium requirunt ab eis bonum testimonium de vitæ
innocentia & moribus, iuxta Pauli canonem 1. Tim. 3.
& 4. Deinde neminem recipiunt, nisi legitimam ante
habuerit vocationem. Huc accedit quod tales sistun-
tur in medio Ecclesiæ, ac à Senioribus seriò & diligen-
ter de fundamento cœlestis doctrinæ & præcipuis fidei
articulis examinantur. Præterea si digni ministerio
Ecclesiæ censentur, accipiunt ob signatum publico Ec-
clesiarum nostrarum sigillo testimonium. Hunc igitur
sapienter constitutum ritum nostræ Ecclesiæ, vna cum
sancta antiquitate & veteri Ecclesia, retinent, idq; bis

necessarijs de causis: Primum vt veri ac legitimi ministri ab erroneis seu Stellionibus discernantur, qui hinc inde sine certa ac fixa sede vagantur, ac Ecclesias inuadunt, vt eas turbent, & monstrosas opiniones ac falsa dogmata ad eas inficiendas spargant. Deinde vt Ecclesie, ac singuli pij certo cognoscere possint, num sana sit suorum pastorum doctrina, quibus tutò animas suas committere ausingunt. Hæ sunt igitur rationes quæ nos ad huius libelli confectionem & articulorum publicationem non inuitos pertraxerunt, vt nempe in eum velut in quandam tabulam communem referrentur ea, quæ doctrinæ causa ad posteritatem essent transmittenda: Quod nostrum consilium sanis & pijs omnibus probari non diffidimus, illis præsertim qui posteritati cum fructu inseruire cupiunt. Oramus igitur Filium Dei, vt hos nostros conatus & labores in Ecclesia sua inuet & promoueat, & discipulorum ac docentium mentes suo sancto Spiritu illustret, voluntates ad sui obedientiam flectat, & Ecclesiam suam inter nos & in nostra posteritate conseruet benignè. Amen.

Georgius F. Gönci, Pastor Ecclesie
Debrecinæ, Supremus fratrum
Senior.

IN LIBRVM

ΥΠΟΜΝΗΜΑΤΩΝ

VEL PVBLICORVM ECCLES

SIÆ ANNALIVM IN CERTAM SERIEM DI-

gestorum à Clarissimo Viro, eruditione solida, pietate

vera, summisq; virtutum ornamentis præstantissimo D.

Georgio F. Gõncino, Pastore Ecclesiæ Debrecinæ dis-

gnissimo, qui ad VI. Febr: Anno 1577. in generali

Synodo Varadina Superintendens & Episcopus Eccles-

siarum cis Tibiscum sitarum, declaratus &

confirmatus est.

EPIGRAMMA

Scriptum à

Ioh: Lascouio Ludimagistro

Debreciensi.

I vetus Iliades prisci sub temporis ævo,

Ausonio passim clarus in orbe fuit,

Numine quòd Martis facili dextraq;

triumphans,

Fælici patriam lege beasset humum:

Iure tuas laudes Prasul Gõncine, piumq;

A memori nomen posteritate feres.

Nam postquam cupidis petijt te Ecclesia votis,

Imperijq; sacri sunt data iura tibi;

Omne animi robur studio coniungis eodem,

Vt vera statuas religionis opus,

Et le.

Et legum decreta noues, repetitaq; firmes,
Aurea ne solito cesset honore quies.
Per te cana fides prisco reparata vigore,
Et legum per te fœdera iusta vigent.
Per te posteritas, annalibus indita certis,
Longinqua serie iura secunda leget.
Ante ferebamur deserta per auia passim,
Rapta velut toto rure vagatur ouis;
Aut velut irato cum feruent litora ponto,
Cymba per Aegeas naufraga fertur aquas:
Haud aliter spoliata suis ductoribus, ante
Errabat stygijs turba relicta lupis,
Poscebatq; p̄ys cœlestia numina votis,
Incerta atq; sua penè salutis erat.
Nullus erat votus aures adhibere benignas,
Tot mala qui posset tollere, nullus erat.
Donec Pannoniam Deus aethere vidit ab alto
Attulit & latam, nos miseratus, opem.
Teq; ducem lapsò voluit succurrere regno,
Legibus & cœtus constabilire pios.
Qua tu compositis feliciter omnia rebus
Percis, & patria commoda magna creas.
Ergo tuum toto studium memorabitur orbe,
Nomen & aeterna laude perenne feres.
Teq; secuturis ventura nepotibus atas,
Insignem meritis tollet in astra tuis.
Et venerata tui decus immortale laboris,
Talia miranti pectore verba dabit.
Hic patrias auxit meritis bonus omnibus oras,
Nos malè ab antiquis degeneramus anis.

ARTICVLI EC
CLESIAE CIS TIBISCVM

VERBO DEI COLLECTARVM, EX
prioribus selecti, & in generali Synodo Varadina pu
blicati, Anno Domini M. D. LXXVII.

VI. Februarij.

I.

VM IN DOMO DEI
omnia ordine & decenter fie
ri oporteat; sancta Synodus
iuxta Prophetica & Apo
stolicam doctrinam statuit
ἑταξίαν, (hoc est, ordinem verbo Dei ap
probatum in doctrina & moribus) neces
sariam esse,

II.

Deum verum à Prophetis & Apo
stolis agnitum dicimus eum esse, in cuius
nomine baptizati sumus, nempe Patrem,
B Filium

Filium & Spiritum sanctum, vnum quidem natura deitatis æternæ, maiestate, gloria, operationibus & cultu: sed tribus hypostasibus earumque proprietatibus verè distinctum. Qui igitur Deum ab hoc alium in Ecclesia annunciat, ab officio, post vnam & alteram admonitionem remouendum, & excommunicandum sancta Ecclesia statuit.

I I I,

Paulus Apostolus præcipit Episcopum non solum *διδάσκων* esse debere, hoc est, cœlestis doctrinæ puritatē annūciare, sed etiā falsa ac impia dogmata verbo Dei confutare & retundere: Quapropter præter conciones sacras, Catechismus iuuentuti in cœtu publico vsitatis horis & temporibus proponatur. Atque valde vtile esset vnam formam cœrtis præceptis integrè comprehensam retinere & proponere, sicut Paulus Timotheo præcipit, ij. Timoth. j.

Impia

I I I I.

Impia verò doctrina conuincatur, refutetur & damnetur ex sacrae scripturae fundamentis, ita tamen, vt legitimus processus & ordo in ædificationem Ecclesiae conseruetur. Hæreticos iubet idem Apostolus, post vnam & alteram admonitionem fugiendos esse. Quapropter cum hæreticis conuictis nemo temerè sine consensu Seniorum disputet: nemo in suam Ecclesiam disputandi causa eos attrahat: nemo cum illis conuersetur, cum scandalo piorum. Qui secus facere præsumserit, post vnam & alteram admonitionem, à suo Seniore officio priuetur vsque ad synodum generalem,

V.

Nemo in articulis fidei, & in alijs religionis Christianae fundamentis, in ritibus ac sacramentis, priuatim ac propria autoritate cum multorum scandalo & offendiculo, mutationem aut innouationem

nem facere præsumat. Sed si quid innovandum aut mutandum seu corrigendum fuerit in consueta doctrina ac ceremonijs, legitimè ex consensu totius Ecclesiæ in publica Synodo fiat: Nam si quis aut in veræ doctrinæ capitibus, aut in sacramentis mutationem temerè instituerit, ad tempus generalis synodi à suo Seniore accedente consensu ministrorum Dioceseos officio priuabitur.

V I.

Vniuersa nostræ salutis ratio, vera item Dei, eiusque voluntatis cognitio in scripturis Prophetarum & Apostolorum expressa atque consignata est. Quapropter nemo in Ecclesia præter hoc Dei verbum quod in Biblijs continetur, docere præsumat. Quin etiam vt multorum socordia comprimatur, placet sanctæ synodo, vt qui Biblijs carent à ministerio arceantur.

In

V I I.

In vestium vsu, quemadmodum & in cæteris rebus externis, libertatem concedimus, ita tamen, vt ministri Ecclesiarum honestatem & decorum officio conueniens in habitu retineant. Nemo igitur vestitu militari, aut alio non satis competenti vtatur, sed in vestibus etiam pietas, modestia & mediocritas obseruetur, omnisque luxur vitetur.

V I I I.

Disertè ab Apostolo præcipitur, vt probentur priùs qui ministraturi sunt, & sic in opus emittantur. Itaque citra personarum respectum omnes à docendi munere & administratione sacramentorum prohibemus, donec coram Ecclesia doctrinæ & morum examen instituat. Hoc tamen addimus, Seniores posse, intercedente sacramento iurisiurandi, nonnullis perspectæ pietatis & integritatis hominibus, facultatem docendi vsque ad synodi tempus concedere.

I X.

Obstetrices baptizantes excommu-
nicentur, & à publico Magistratu seuerè
puniantur. Nam vt soli ministri Eccle-
siarum ad hoc officium sunt delecti, Mat-
thæi xxviiij. Hebr. v. ita mulierculæ expres-
so Pauli præcepto j. Corith. xiiij. & j. Tim. ij.
docere atque sacramenta peragere prohi-
bentur.

X.

Quemadmodum sine legitima vo-
catione nemo in Ecclesiam irrumperè do-
cendi causa potest: ita expleto anni ter-
mino, si Ecclesiæ cui docendo seruit pro-
pter iustas & sufficientes causas displicu-
erit, ne quis aut per violentiam aut per ali-
as artes illicitas sese intrudat, aut eo loco
persistat, seriò prohibetur.

X I.

Superintendens ex consensu Senio-
rum omnia faciat, & nihil ex affectu priua-
to ten-

to tentet. Synodus verò publica quotannis semel, aut etiam bis, urgente necessitate instituat.

XII.

A virginitate!

Congressus obscœni dissolutorum iuuenum cum virginibus tempore vespertino vsitati, sub prætextu quocunque, prohibeantur. Muliercularum item nocturnæ commestationes & petulantia in congressibus puerperalibus, taxentur.

XIII.

Nuptiarum celebrationes & copulationes coniugum, diebus sabbathi & dominicis prohibemus: scriptum enim est, Sabbatha sanctifices. Vitandæ autem ^{αταξίας} seu confusionis causa, sancta Ecclesia decernit, vt priusquam coniuges copulentur iuramento, coram Ecclesia in publica concione eorum nomina promulgentur.

XIIII.

Libera & honesta tantum personæ
coniu-

coniugio copulentur. Aetate autem ni-
miùm dispares, & desertores vel desertrices
coniugum, non copulentur, nisi Synodi
generalis iudicio sese prius submiserint.

X V.

Pastoribus Ecclesiarum ad honesta
conuiuia nuptialia accedere vocatis fas
est, sed cum plebeis ad publicam, vel vt
ipsi vocant, regiam domum oenopolij,
non abeant, non colludant, nec compo-
tent cum ipsis: sed sobriè & modestè suo
exemplo ad pietatem & timorem Dei cõ-
uiuantes inuitent, & ab vsitatis petulan-
tijis atque saltationibus lasciuis eos de-
hortentur. Vbi verò vino incalescere cæ-
teri cæperint, & cantores ac citharædi ac-
cesserint, qui saltationibus indecoris infer-
uiant; ipsi Pastores surgant & abeant, ne
sua præsentia videantur eam lasciuiam
probare. Tob. viij. & ix. Cum timore
DOMINI nuptiarum conuiuia exerce-
bant.

Ministri

XVI.

Ministri Ecclesiarum qui temere sine iusta causa à synodis ex rebellionē abfuerint, nec Prælati obtemperare voluerint seniores quidem sex florenorum multa, reliqui verò trium, puniantur. Quandoquidem æquum non sit, vt propter ministrorum contumaciam, verbo Dei auditores infontes priuentur.

XVII.

Pastores in Ecclesijs par onus suscipiant, & impar fugiant. Quod si ab vna ciuitate aut pago sustentari possunt, ne se pluribus stipendijs aut turpis quæstus causa obligent. Verum propter ministrorum inopiam, concedimus, si vnus tribus pagis præsit, vt urgente necessitate & alijs ministret, non cauponando Dei sermonem sed Domino fructificando & ædificando Ecclesiam.

XVIII.

Nullus pastorum prouincias vicinorum

C

rum

rum aut aliorum temere inuadat, sed intra limites suæ vocationis quisque se contineat, neque doceat quisquam alibi, aut coniuges solenni iuramento copulet, nisi ex permissione Pastoris legitimè conducti, aut cum necessitas inuitabilis requirit. Hoc etiam addimus, ne quis vel Magistratum potestate fretus, vel illicitis artibus vsus, Pastores, præsertim ante tempus anni, suo loco extrudat. Qui secus fecerit, Ecclesia talem à ministerio arcebit.

X I X.

Nemo ante legitimum terminum functionis suæ Ecclesiam deserat, sed completo curriculo anni sui, cum venia & indulgentia, permissioneque Senioris, cui subest, locum mutet: qui contrarium tentauerit, officio priuetur.

X X.

Singuli Ecclesiarum Seniores & Presbyteri sub certo catalogo suæ fidei commissos

missos habeant, & illis præsent, ne fiat confusio inter Seniores, sed eos quisque gubernet, qui sub Diœcesi sua degunt. Neque Senior vnus sibi conuocandi munus, sine Superintendentis & Seniorum scitu vsurpet, neque alios conuocandi potestatem habeat, nisi qui sunt sub Senioratu suo.

X X I.

Priusquàm Pastoribus prioribus legitimè satisfactum fuerit, & salua venia suam Ecclesiam non deseruerint, noui interim ne superueniant, nec eis succedere ausing. Qui aliter fecerint, ab officio suspendantur.

X X I I.

Pastores sunt stellæ, lux mundi & sal terræ. Quamobrem vitæ sanctæ & inculpatae integritate, atque doctrinæ puritate præire suis Ecclesijs debent. Nominatim autem cum maximè foedum sit vitium in Ministris ebrietas, quicumque ebr-

C ij

si cum

si cum multorum scandalo deprehenduntur, intra anni terminum officio priuentur. Idem etiam de Rectoribus scholarum dictum esse volumus.

X X I I I.

Decenter & ordine omnia fieri in Ecclesia oportere, non vno loco Apostolus præcipit. Quare Ecclesia sancta legitime constituit, vt Sacramentorum Cœnæ & Baptismi administrationes, coniugumque copulationes in publico loco, ante meridiano tempore, honestè & legitime fiant. Qui secus fecerint, à Seniore suo ad tempus Synodi ab officio remouebuntur.

X X I I I I.

Pastoribus Ecclesiarum, qui præfunt in Ecclesijs, honesta ac pia subiectione Rectores scholarum subijciantur, eisque debitum honorem deferant. Pastores suos calūnijs & iniquis criminationibus apud vulgus

vulgus ne grauent, nec illi temerè sine ho-
rum venia & permissione extra limites fu-
os circum cursitent, sed vt vita inculpata,
ita etiam diligentia in docendo, præsent
auditoribus sibi commissis, atque cum
suis Pastoribus Synodis interesse, ne præ-
termittant.

X X V.

Rectores scholarum à ministerio do-
cendi alienos, qui tantummodò lucrum &
quæstum turpem venantur, non admitti-
mus. Similiter arcemus ebriosos, petu-
lantes, inordinate viuentes, & scurras va-
gabundos.

X X V I.

Pastores vicissim Ecclesiarum, Re-
ctoribus scholarum in mutuo charitatis
Christianæ vinculo, veræ pietatis & or-
thodoxæ fidei consensu, atque adeò totius
honestatis vitæ, & integritatis morum con-
formitate, sint coniuncti & pares debi-
tumque

tumque eis, tanquam in domo Dei Collegis, fauorem, patrociniū, & secundum Ecclesiæ statuta alimentum iustum, nemo subtrahat. Omnes verò criminatores cuiuscunq̄ue generis, seu obtrectatores honestarum personarum, & vitæ ac famæ honestæ alterius traductores, grauius corrigendi & puniendi sunt. Pasquilli & inuectiuæ literæ, sub pœna depositionis vitentur.

Si quid in his contractioribus canonibus desideratur, lectores pro eo ad generaliores articulos remittimus.

